

Inspectie van het Onderwijs
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

RAPPORT VAN BEVINDINGEN KWALITEITSONDERZOEK

SBO De Steenen Kamer

Plaats : Zwijndrecht
BRIN nummer : 00UE|C1
Onderzoeksnummer : 291370
Datum onderzoek : 14 en 16 maart 2017
Datum vaststelling : 30 augustus 2017

SAMENVATTING

Wij handhaven op SBO De Steenen Kamer het basisarrangement. Op dit moment wordt het toezicht niet geïntensiveerd. Dat neemt niet weg dat wij het bestuur waarschuwen voor het feit dat er risico's zijn voor de kwaliteit van het onderwijs. Tijdens dit onderzoek is een tekortkoming in het onderwijsproces vastgesteld en risico's in het veiligheidsbeleid. Wij verwachten dat het bestuur maatregelen neemt om de tekortkomingen en risico's op zo kort mogelijke termijn op te heffen. Met het bestuur is het volgende afgesproken. In het eerste kwartaal van 2018 stuurt het bestuur een (zo objectief mogelijke) evaluatie naar de inspectie, waarin is aangegeven wat de kwaliteit is van de standaarden die nu onvoldoende of risicovol zijn. Deze evaluatie bespreekt de inspectie met het bestuur en de directie van de school. De uitkomst van de evaluatie en het gesprek bepalen het vervolgtoezicht.

Wat gaat goed

Het team van SBO De Steenen Kamer werkt gezamenlijk en professioneel aan steeds beter onderwijs voor haar leerlingen. De school evalueert haar onderwijs regelmatig en haalt hier verbeterpunten uit. Onder aanvoering van de nieuwe directeur en intern begeleider zijn belangrijke verbeteringen tot stand gebracht. Zo beheersen alle leraren nu de basisvaardigheden die nodig zijn om effectief les te geven. Ook is er in alle groepen sprake van een duidelijke structuur en een rustige werkomgeving. Dit is een belangrijke basis voor leerlingen om tot leren te kunnen komen.

Wat kan beter

Op dit moment heeft de school nog te weinig zicht op de veiligheidsbeleving en het welbevinden van de leerlingen en de tevredenheid van de ouders op dit gebied. De vragenlijsten die tot nu toe zijn afgenomen geven hierover nog te weinig betrouwbare informatie. Ouders en leerlingen geven aan dat leerlingen niet altijd respectvol met elkaar omgaan. Hoewel de school hier al veel aandacht aan schenkt, kan er nog meer geoefend worden in de groepen in het omgaan met pesten en ruzies. Ook kan de school voor belangrijke onderwerpen zoals burgerschap, seksuele voorlichting en seksuele, culturele en religieuze diversiteit concrete doelen stellen en in alle groepen hier aandacht aan schenken. Daarnaast kan de school de resultaten van de leerlingen die de school verlaten beter in beeld brengen. Dit geldt voor de vakken taal en rekenen, maar ook voor resultaten die moeilijker meetbaar zijn, zoals de sociale competenties, mondelinge taalvaardigheid en samenwerken. De school is voor de ict-vaardigheden al bezig om dit in beeld te kunnen brengen.

Wat moet beter

De leraren analyseren de resultaten van de leerlingen nog onvoldoende. Als ze dit meer in de vingers krijgen, kunnen ze met hun instructie en opdrachten beter aansluiten bij wat elke leerling nodig heeft. Ook het formuleren van doelen en specifieke begeleiding voor de sociaal-emotionele ontwikkeling van de leerlingen moet onderdeel uitmaken van het handelingsplan. Door op dit gebied resultaten te boeken, ontstaat er ruimte om leerlingen het uitstroomniveau te laten behalen, dat past bij hun mogelijkheden.

1 INLEIDING

Wat voor onderzoek heeft de inspectie gedaan?

Volgens de wet moeten alle scholen eens in de vier jaar door de inspectie worden bezocht. Vanaf januari 2015 krijgen alle scholen die daarvoor in aanmerking komen een onderzoek met een concept-waarderingskader. Dit kader is in juni 2016 bijgesteld. Vanaf 24 oktober krijgen scholen een onderzoek met dit bijgestelde onderzoekskader voor 2017. Zo ook SBO De Steenen Kamer. Voor meer informatie over het nieuwe toezicht en de opzet van de vernieuwde kwaliteitsonderzoeken en het nieuwe onderzoekskader, zie de website van de inspectie www.onderwijsinspectie.nl.

Werkwijze

Op 14 maart 2017 hebben de volgende onderzoeksactiviteiten plaatsgevonden:

- een documentenanalyse;
- gesprekken met verschillende groepen belanghebbenden: directie, intern begeleider, leraren, ouders en leerlingen;
- observaties van de onderwijspraktijk in een aantal groepen. Deze observaties hebben wij samen met de intern begeleider van de school uitgevoerd.

Op 16 maart 2017 hebben we een feedbackgesprek gevoerd met het bestuur, de schoolleiding, de intern begeleider en de leraren van de school. In dit gesprek zijn de bevindingen en oordelen van de inspectie besproken.

Naast de beoordeelde standaarden hebben wij enkele aanvullende wettelijke aspecten beoordeeld. Wanneer niet voldaan is aan één of meer van deze artikelen, geven wij dat aan in paragraaf 3.2.

Leeswijzer

Hierna volgt eerst de conclusie van het onderzoek op SBO De Steenen Kamer. Hoofdstuk 3 geeft per kwaliteitsgebied de resultaten van het onderzoek. In hoofdstuk 4 is de reactie van het bestuur op het onderzoek en de rapportage opgenomen.

2 HOOFDCONCLUSIE

Op de meeste onderdelen voldoet De Steenen Kamer aan de basiskwaliteit. De leraren geven voldoende effectieve instructie en zorgen voor een taakgerichte werksfeer. De school treft maatregelen om er voor te zorgen dat het een veilige school is. De school kan echter beter inzicht krijgen in de veiligheidsbeleving van leerlingen en ouders, op basis waarvan gericht beleid ingezet kan worden. Het pedagogisch klimaat kenmerkt zich door rust en structuur. Dit is een belangrijke basis om tot leren te kunnen komen. Het oefenen met omgangsvormen en respectvol gedrag kan meer aandacht krijgen. Ook zijn er voor het onderwijs gericht op burgerschap en diversiteit nog geen gerichte doelen en een doorgaande leerlijn voor de groepen 1 t/m 8.

De school kan de resultaten die de leerlingen behalen aan het einde van de basisschool beter in beeld brengen. Het lijkt er nu op dat de school gemiddeld voldoende resultaten boekt, maar dat niet alle leerlingen op het te verwachten niveau de school verlaten. Door meer diepgaande analyses van de cognitieve vorderingen en de sociaal-emotionele ontwikkeling en goede evaluaties van de aanpak en het aanbod, dienen de leraren het onderwijs meer af te stemmen op de behoeften van de leerlingen. Hierdoor zullen ook de resultaten meer passen bij het potentieel van de leerlingen.

Voor de verdere schoolontwikkeling en versterking van het onderwijs voldoet de school aan een belangrijke basisvoorwaarde: een professioneel en betrokken team. Er is een gezamenlijk gevoelde verantwoordelijkheid om het onderwijs op De Steenen Kamer continu verder te verbeteren.

3 RESULTATEN ONDERZOEK SBO DE STEENEN KAMER

3.1 Kwaliteitsoordelen op onderzochte standaarden

Kwaliteitsgebied Onderwijsproces		Onvoldoende	Voldoende	Goed
OP2SN	Zicht op ontwikkeling en begeleiding	•		
OP3	Didactisch handelen		•	
OP6	Samenwerking		•	

Onderwijsproces

Analyse van de vorderingen en evaluatie plannen nog onvoldoende, maar in ontwikkeling

De leraren volgen de vorderingen van de leerlingen en signaleren achterstanden en uitval. De analyse hiervan is nog te summier om gerichte acties voor afstemming en ondersteuning vast te stellen. Ook de evaluatie van de geboden ondersteuning is te oppervlakkig om te bepalen of leerlingen voldoende geprofiteerd hebben van het onderwijs.

De school is wel hard bezig om de analyse-vaardigheden en evaluaties te verbeteren. Zo biedt de nieuwe opzet van het groepsplan meer aangrijpingspunten om leergroei te koppelen aan ambities, aanbod, instructie en begeleiding. Ook de ontwikkelingsperspectieven laten sinds vorig jaar beter zien of de vorderingen van de leerlingen overeenkomen met de gestelde doelen en uitstroomverwachting. Hierdoor kijken de leraren al scherper naar de resultaten van de leerlingen. Nu is het zaak om bij tegenvallende resultaten na te gaan hoe dit komt en welke vervolgacties nodig zijn om het onderwijs beter af te stemmen op de onderwijsbehoefte van de leerling. Hierbij is het bovendien belangrijk om de sociaal-emotionele ontwikkeling van de leerlingen te betrekken bij de analyse en de vervolgacties. De school krijgt meer leerlingen binnen met een hoger potentieel, maar met sociaal-emotionele belemmeringen. Concrete doelen en acties op sociaal-emotioneel gebied, kunnen ruimte creëren om op cognitief gebied te groeien. Hierdoor kunnen ook deze leerlingen uitstromen op een niveau dat past bij hun potentieel. Dit is nu niet het geval. Ten slotte is het van belang om de onderwijskundige evaluatie van de ontwikkelingsperspectieven en de groepsplannen te versterken. Heeft het aanbod, de instructie en de extra begeleiding ervoor gezorgd dat deze leerling voldoende leergroei heeft laten zien? Zo niet, hoe komt dat en hoe kan ik de instructie, het aanbod of de begeleiding aanpassen?

Basisvaardigheden van de leraren op orde, afstemming en ambities doorontwikkelen

De leraren van De Steenen Kamer beheersen de basisvaardigheden om gestructureerd les te geven. Hier en daar zetten leraren al pedagogische technieken in, om leerlingen nog meer gemotiveerd te houden. Er is sprake van een taakgerichte werksfeer, waarbij een duidelijke doorgaande lijn zichtbaar is in alle groepen. Hierdoor hebben de leerlingen ook tijdens het zelfstandig werken een geconcentreerde werkhouding. De leraren differentiëren in instructie op basis van het niveau van de leerling en ook de verwerkingsopdrachten en de onderwijstijd wordt afgestemd op verschillen tussen leerlingen. Wanneer de analyses van de vorderingen verbeteren kan ook de afstemming op de verschillen tussen leerlingen nog een extra impuls krijgen. Instructietechnieken, aanbod, verwerkingsopdrachten en werkvormen kunnen hiermee nog beter aansluiten bij de onderwijsbehoeften.

De school heeft de ambitie om het pedagogisch handelen van de leerkrachten verder te versterken. Ook de wens om de leerlingen meer 21ste eeuwse vaardigheden aan te leren zal van de leraren wellicht om andere competenties vragen.

Veel samenwerking met ketenpartners, positie SBO nog versterken

De school werkt samen met voorschoolse voorzieningen en voorgaande scholen voor het uitwisselen van informatie over leerlingen. Ook werkt de school samen met het samenwerkingsverband en met verschillende partners in de zorg. Aan het eind van de schoolperiode en bij tussentijds vertrek van leerlingen informeert ze de ouders en de vervolgschool over de ontwikkeling van de leerlingen. Hiermee heeft de school een belangrijk netwerk aan partners voor optimale zorg voor en aan leerlingen.

De school wil zich echter meer profileren als belangrijke onderwijsvoorziening in de onderwijsketen. Dit is voor leerlingen van belang om te voorkomen dat ze onnodig schade oplopen door te late verwijzing naar het speciaal basisonderwijs. De school zal zich hier, met de betrokken partners, zoals het samenwerkingsverband en de gemeenten, hard voor gaan maken.

De betrokkenheid van ouders bij de school is wisselend. De school zoekt naar manieren om de betrokkenheid te vergroten en heeft op dit gebied al leuke successen geboekt. Bijvoorbeeld het organiseren van een Bingo-avond. Deze momenten kan de school ook benutten voor informatie over schoolontwikkelingen of het invullen van de oudertevredenheidsenquête.

Kwaliteitsgebied Schoolklimaat		Onvoldoende	Voldoende	Goed
SK1	Veiligheid		•	
Kwaliteitsgebied Schoolklimaat		Kan beter	Voldoende	Goed
SK2	Pedagogisch klimaat		•	

Schoolklimaat

School voldoet aan de wet, maar kan zicht op veiligheidsbeleving en beleid verscherpen

De school voldoet aan de wettelijke eisen voor een veilige school. Dat betekent dat er een veiligheidsbeleid is, een veiligheidscoördinator, die tevens vertrouwenspersoon is en dat de veiligheidsbeleving van leerlingen jaarlijks gemonitord wordt. De school heeft bovendien een anti-pestbeleid en duidelijke regels en afspraken voor gewenst gedrag.

Het veiligheidsbeleid van de school is op dit moment echter niet afgestemd op de resultaten van de veiligheidsmeting onder leerlingen en de oudertevredenheidspeiling. Dit heeft te maken met het feit dat de vragenlijst voor de leerlingen qua vraagstelling lastig bleek voor de leerlingen en dat te weinig ouders de oudertevredenheidspeiling hebben ingevuld. Hierdoor heeft de school onvoldoende zicht op hoe ouders en leerlingen denken over de veiligheid op school. Bovendien kan de school nu geen concrete doelen opnemen in haar beleid om de veiligheid te verbeteren, voor zover dit uit de peilingen nodig zou blijken. Uit de gesprekken die wij met leerlingen en ouders gevoerd hebben blijkt dat er wel wat aandachtspunten zijn waar de school aan kan werken om de veiligheid te vergroten. Één onderdeel pakt de school nu al op, namelijk het anders organiseren van de speeltijden en het versterken van het toezicht op het schoolplein.

Positief pedagogisch klimaat, maar aandacht voor gewenst gedrag blijft belangrijk

De school kent een positief pedagogisch klimaat. Er heerst rust en orde in de school. Ook de ouders benadrukken dit. De leerlingen zijn bekend met de gedragsregels en leraren geven het goede voorbeeld. Vooral in de hogere groepen kan de school als oefenplaats meer aandacht krijgen. Wekelijks komt de ontwikkeling van sociale vaardigheden aan bod, maar leerlingen kunnen meer oefenen met het omgaan met pesten en het oplossen van ruzies. Belangrijk is ook dat de school de kerndoelen voor burgerschap, sociale integratie en seksuele diversiteit uitwerkt in heldere schooldoelen, afgestemd op de leerlingenpopulatie, en opneemt in een concrete leerlijn met

activiteiten in de groepen 1 t/m 8. Op dit gebied komen nog teveel ongewenste uitingen en gedragingen voor.

Het helpt wellicht om leerlingen meer te betrekken bij en verantwoordelijk te maken voor een positief schoolklimaat.

Kwaliteitsgebied Onderwijsresultaten		Onvoldoende	Voldoende	Goed	N.t.b.
OR1	Resultaten				•

Onderwijsresultaten

We beoordelen de cognitieve eindresultaten van de school niet, omdat voor het SBO nog geen definitieve normen zijn vastgesteld. Afgezet tegen de voorlopige inspectienormen, valt op dat de school in 2015 boven deze norm scoort. In 2016 liggen de resultaten voor begrijpend lezen onder deze norm. De school geeft aan dat de uitstroombestemming van leerlingen op basis van hun potentieel ook aan de lage kant is. Door betere analyse van de vorderingen, aandacht voor de sociaal-emotionele ontwikkeling en betere afstemming op de onderwijsbehoeften kunnen de eindresultaten verbeteren. De school zou eigen normen kunnen formuleren, die meer afgestemd zijn op de mogelijkheden van haar leerlingen(populatie).

We nodigen de school uit om tevens de eindresultaten op andere gebieden in beeld te brengen. Hierbij valt te denken aan ict en 21ste eeuwse vaardigheden, burgerschap en de moeilijk meetbare referentieniveaus, zoals mondelinge taalvaardigheid en stellen. Voor ict ligt er al een beleidsplan klaar, waarin doelen per leerjaar gesteld zijn. Dit biedt goede mogelijkheden om de eindresultaten op dit gebied in kaart te brengen.

Kwaliteitsgebied Kwaliteitszorg en ambitie		Onvoldoende	Voldoende	Goed
KA1	Kwaliteitszorg		•	
KA2	Kwaliteitscultuur		•	

Kwaliteitszorg en ambitie

Kwaliteitszorgsysteem voldoende, analyse en evaluatie kan scherper

De school voldoet aan de wettelijke verplichting om de kwaliteit van het onderwijs systematisch te evalueren. Zelfevaluaties geven aan welke onderdelen van het onderwijs verbetering behoeven. In het schoolplan staan de ambities genoemd. In de jaarplannen zijn deze ambities meer concreet uitgewerkt. De wijze waarop de school deze doelen jaarlijks evalueert kan echter concreter geformuleerd worden.

Volgend schooljaar vindt de start plaats van bovenschoolse audits. Dit is een goede ontwikkeling, omdat het de school naast de zelfevaluaties een meer objectieve spiegel voorhoudt en daarmee mogelijke blinde vlekken voorkomt. Het kwaliteitszorgsysteem van de school kan nog aan kracht winnen door een nadere analyse van de eindresultaten. Hiermee krijgt de school meer zicht op haar toegevoegde waarde. Ook kunnen de onderwijsprocessen op andere manieren dan via de 'quick scans' en vragenlijsten inzicht geven in de kwaliteit. Bijvoorbeeld door een analyse van de kijkwijzers die door de directie en intern begeleider gebruikt worden tijdens klassenbezoeken. Hier kan de school jaarlijks verbeterpunten en doelen aan koppelen.

Een betrokken en professioneel team

Het team van De Steenen Kamer is een professioneel team dat samen nadenkt over goed onderwijs en vanuit een gezamenlijke verantwoordelijkheid werkt aan steeds beter onderwijs voor haar leerlingen. De nieuwe directie heeft een belangrijke impuls gegeven aan het versterken van deze professionele schoolcultuur. Het team wil zich hierin nog verder ontwikkelen. Zo zullen collegiale consultaties de komende tijd ook een plek krijgen in het professionaliseringstraject.

3.2 Overige wettelijke voorschriften

De inspectie concludeert dat er geen tekortkomingen zijn in de naleving van de wettelijke voorschriften die zijn gecontroleerd.

4 REACTIE VAN HET BESTUUR

Dit rapport beschrijft de oordelen van de inspectie over de kwaliteit van het onderwijs op SBO De Steenen Kamer. We hebben de school en het bestuur gevraagd om de ontwikkelrichting aan te geven op basis van de eigen kwaliteitsoordelen en die van de inspectie.

Hieronder geeft het bestuur zijn reactie:

Naar aanleiding van het inspectiebezoek op 14 maart jl. en het feedbackgesprek op 16 maart jl. heeft de school, in overleg met het bestuur de volgende ontwikkel- en aandachtspunten geformuleerd:

Vanwege het feit dat de analyses op De Steenen Kamer te summier worden uitgevoerd is de school voornemens om passende acties te ondernemen ter verbetering.

De komende periode zal de school zich dan ook inzetten voor de volgende verbeterdoelen:

- Het invoeren van een analyseformulier dat na elke methodetoets ingevuld wordt, zodat de leerkrachten beter zicht krijgen op de acties voor afstemming en ondersteuning voor de leerling. Hiermee hoopt de school de vaardigheden van de leerkrachten te verbeteren, waardoor er beter afgestemd kan worden op de behoeften van de leerlingen.
- De schoolstandaard van rekenen wordt aangescherpt. De schoolstandaard voor technisch lezen, begrijpend lezen en spelling zal worden ontwikkeld. Deze zijn gebaseerd op de passende perspectieven.
- Tweejaarlijks worden alle CITO resultaten van de gehele school in kaart gebracht. Een instrument om de resultaten naast de schoolstandaarden te leggen is in ontwikkeling. Op IB- en directieniveau wordt dieper ingegaan op de resultaten en bekeken wat er op klassenniveau moet gebeuren om de resultaten te verbeteren.

Het opstellen en bijstellen van het OPP en deze koppelen aan gestelde doelen en de groepsplannen zal structureel terug komen op bouwvergaderingen en teamdagen. Dit moet gaan leiden naar meer sturend werken en beter afgestemde doelen voor onze leerlingen.

Met ingang van het nieuwe schooljaar zal er intensief ingezet gaan worden op het nog meer profileren binnen de gemeente en het samenwerkingsverband. Vooral de voorschoolse voorzieningen behoeven intensief contact om er zo voor te zorgen dat kleuters die in ontwikkeling bedreigd worden meteen een passende onderwijsplek krijgen.

Het positieve pedagogische klimaat binnen De Steenen Kamer is goed en dat wil de school graag zo houden. Om dit te continueren zullen de schoolregels steeds onderwerp van gesprek blijven in de groepen, maar ook tijdens vergaderingen. De school werkt hard aan actief burgerschap en sociale integratie, echter dit is niet vastgelegd in een beleidsplan. Tevens wordt er nog onvoldoende tijd gestoken in seksuele diversiteit.

De school is voornemens om de volgende stappen te zetten t.a.v. het verbeteren van deze twee doelen:

- het opstellen en uitwerken van een beleidsplan voor actief burgerschap en sociale integratie. Met hierin opgenomen een doorgaande leerlijn voor de groepen 1 t/m 8.
- het invoeren van een doorgaande leerlijn voor seksuele voorlichting voor de groepen 1 t/m 8.

De school ervaart dat het binnen de muren van de school veilig is voor de leerlingen om zich te ontwikkelen. Tijdens het inspectiebezoek had de inspecteur een gesprek met de leerlingen, hierin kwam naar voren dat de leerlingen dit niet altijd zo ervaren. De school neemt dit signaal serieus en overdenkt welke stappen het moet zetten om de veiligheidsbeleving van de leerling te verbeteren.

SPON beschikt over een vastgelegd veiligheidsbeleid. Op schoolniveau is nog niet voldoende zicht op de veiligheidsbeleving van ouders. De veiligheidsvragenlijsten zijn onvoldoende ingevuld om hier goed zicht op te krijgen. De school zal zich de komende tijd inzetten voor de volgende verbeterdoelen:

- Combineren van een ouderavond met het invullen van de veiligheidsvragenlijst door ouders, zodat er een hoge respons gerealiseerd wordt en er een heldere conclusie kan worden getrokken over de veiligheidsbeleving van de ouders over de school. Tevens streven we ernaar om alle leerlingen van de school een veiligheidslijst te laten invullen, dus niet alleen de groep 5 t/m 8, maar ook de groepen 1 t/m 4.
- Het opstellen van veiligheidsbeleid voor de school door de directie in samenwerking met het veiligheidsteam. De resultaten van afgenomen veiligheidslijsten zullen hierin meegenomen worden.

Bovenstaande ontwikkel- en aandachtspunten zullen worden opgenomen in het onderwijskundig jaarplan en worden verwerkt in het schoolplan van 2015-2019. Daarnaast zal de school aandacht besteden aan het concreet formuleren van

doelen en ambities door de gehele school heen en het versterken van de samenhang tussen de diverse beleidsplannen.